RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Asiantuntijalausunto
HE 262/2018 vp

Elintarvikeketjulinja
Elintarviketurvallisuusosasto

Pvm
8.1.2019

Dnro
153/00.00.01.00.00/2019

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta HE 262/2018 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 17.12.2018 pyytänyt asiantuntijalausuntoa Elintarviketurvallisuusvirastolta hallituksen esityksestä 262/2018. Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto ja osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskusta ovat 1.1.2019 lähtien Ruokavirasto.

Yleistä

Ruokavirasto pitää elintarvikelainsäädännön uudistusta erittäin kannatettavana. Voimassa oleva elintarvikelaki on vuodelta 2006 ja kokonaisuudistus on monesta syystä tarpeellinen. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti maakuntauudistuksen kanssa eli näillä näkymin vasta vuoden 2021 alusta. Ruokaviraston näkemyksen mukaan ehdotetut muutokset olisi tarpeen saada voimaan jo aiemmin. Esitys sisältää monia hyviä uudistuksia ja parannuksia, esimerkiksi valvontamaksuihin, ensisaapumisvalvontaan, hygieniaosaamistestaajajärjestelmään ehdotetut muutokset ovat erittäin kannatettavia. Valvontanäkökulmaa on muutettu elintarvikehuoneistojen valvonnasta elintarviketoiminnan valvontaan ja muuttunut ja muuttuva toimintaympäristö, muun muassa etämyynnin lisääntyminen, on näin otettu esityksessä huomioon. Myös esityksen elintarvikevientiä koskevat uudistukset ovat erittäin kannatettava asia. Esitys toimii kansallisena puitelakina EU-lainsäädännön toimeenpanemiseksi, mihin lainsäädännön sisällölliset vaatimukset pääasiassa perustuvat. Kansallista hallinnollista taakkaa on vähennetty muun muassa ensisaapumisvalvontaa koskevien ilmoitusten osalta. Tämä korostaa entisestään yritysten vastuuta esimerkiksi kriiseihin liittyvien ongelmaerien jäljittämisessä.

Elintarvikevalvonnan maksullisuus

Elintarvikevalvonta on nykyisenkin lainsäädännön mukaan toimijoille maksullista, mutta kuntien perimillä valvontamaksuilla on katettu vain noin 12–14 prosenttia valvonnan kustannuksista. Esityksen mukaan kuntien vastuulla nyt oleva valvonta siirtyisi maakunnille. Valvonnan kustannusvastaavuutta pyritään esityksessä parantamaan ja täten lisäämään mahdollisuuksia modernisoida valvontaa ja kohdentaa sitä paremmin riskeihin perustuen. Halli-

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikeketjulinja
Elintarviketurvallisuusosasto

Asiantuntijalausunto
HE 262/2018 vp

Pvm 8.1.2019
Dnro 153/00.00.01.00.00/2019

tuksen esityksessä arvioidaan, että maakuntien perimien maksutulojen kokonaismäärä nousisi ehdotettujen muutosten myötä kuntien v. 2017 keräämästä 4,9 miljoonasta eurosta noin 12,5 miljoonaan euroon. Ruokavirasto pitää elintarviketurvallisuuden sekä korkeatasoisen ja riittävän valvonnan turvaamiseksi erittäin tärkeänä, että lisääntyvät maksutulot käytetään maakunnissa nimenomaan elintarvikevalvonnan tarpeisiin. Ruokavirasto toivoo, että valiokunnan mietinnössä kiinnitettäisiin tähän seikkaan erityistä huomiota.

Elintarvikerikollisuuden ja vilpillisen toiminnan torjunta

Hallituksen esityksessä on myös säännöksiä, joilla pyritään estämään vilpillistä menettelyä elintarvikesektorilla ja siten turvaamaan oikein toimivien elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä. Ruokavirasto pitää ehdotuksessa olevia säännöksiä erittäin tarpeellisina harmaan talouden ja elintarvikerikollisuuden torjunnassa. Esimerkiksi elintarvikealan toimijan luotettavuuden asettaminen alalla toimimisen edellytykseksi edistää osaltaan tervettä kilpailua karsimalla alalta niitä, jotka eivät hoida julkisia velvoitteitaan.

Elintarvikerikollisuus on alue, johon EU:ssa ja eri jäsenmaissa on useiden petostapausten (mm. hevosenlihaskandaali) jälkeen kiinnitetty viime vuosina erityistä huomiota. EU-tasolla on lisätty ja kehitetty jäsenvaltioiden yhteistyötä ja tiedonkulkua sekä viranomaisten koulutusta rikollisuuden torjumiseksi. Useissa jäsenvaltioissa on lisäksi tehostettu elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaa monialaisella viranomaisyhteistyöllä ja erityisillä moniviran omaisiskujoukoilla (elintarvikevalvonta, poliisi, verottaja, syyttäjä, tulli). Esitys sisältää uusia tarpeellisia valvonnan keinoja petosten ja muiden laittomuuksien torjuntaan (valvonnan nettiostot, nettisivujen sulkeminen jne.) Ruokavirasto katsoo, että anonyymi näytteenottomahdollisuus pitäisi kuitenkin laajentaa myös muuhun viralliseen valvontaan kuin nettikauppaan ja lisäksi lainsäädännössä olisi tarve määritellä, miten viranomainen käytännössä anonyymisti hankkii näytteitä, joita voidaan käyttää virallisessa valvonnassa ja mahdollisessa rikosprosessissa. Kansallisen lainsäädännön arviointia elintarvikerikollisuuden torjumiseksi (esim. nykylainsäädännön rangaistussäännökset) olisi vielä tarpeen jatkaa.

Leena Räsänen
Elintarviketurvallisuusosaston johtaja